

Kada neka naučna ustanova ostvari 180 projekata, održi 22 naučne konferencije, dobije brojna domaća i međunarodna priznanja, kako nastavnici, tako i studenti, tokom sajma jedne godine, onda se za nju može sa sigurnošću reći da je lider u visokom obrazovanju. Pogađate. Reč je o novosadskom Fakultetu tehničkih nauka.

Uvod je mogao biti mnogo duži, ali smatramo da je najbolje da u neposrednom razgovoru sa čovekom koji je izuzetno zaslužan što je Fakultet tehničkih nauka izuzetno cenjen u zemlji i svetu, profesorom dr Ilijom Ćosićem, dekanom, saznamo mnogo toga od njega samog.

*Kako se FTN danas, kada mnogi fakulteti imaju problem sa studentima sa nivoom A, FTN velikim koracima grabi naprd i razvija se?

-Jako je važno imati savremene i raznovrsne studijske programe. Mi smo od 1998.godine, kada sam ja postao dekan, imali 4.200 studenata. Sada imamo 12.000 studenata. Svake godine smo povećavali broj studenata koji se upisuju na tehničke nauke iz razloga što smo svake godine uvodili neki novi studijski program. Tako da mi danas imamo preko 70 različitih studijskih programa, na osnovnim studijama, na akademskim, pa imamo strukovne osnovne studije, pa master studije, veliki broj programa MBA studija sa Univerzitetom u Briselu, specijalističke studije, doktorske studije, akademske specijalističke studije, znači veoma veliki broj studijskih programa koji su sve više intrdisciplinarni. Nema sada čistih struka. One se sada sve više mešaju, a fakultet je tako oblikovan, sazdan od različitih profila tako da mi u njemu možemo kombinovanjem da napravimo bilo koji studijski program u području tehničkih nauka koji je sada aktuelan u svetu. Mi uvek imamo aktuelne studijske programe, studenti to prepoznaju i privreda to prepoznaje, pa se prema tome i studenti zapošljavaju.

*Kakav je nivo komunikacije fakulteta i privrede s obzirom da to nije baš usklađeno, ili ne uzimaju dovoljni znanja sa fakulteta ili nema dovoljno inicijative sa strane fakulteta da se uklope u savremene potrebe privrede i društva?

-Ima tu problema i s jedne i druge strane. Fakultet mora da prati šta se dešava u okruženju, kakve se promene dešavaju na području tehnike i tehnologije. Ako to ne prati onda nema smisla ni da postoji. Fakultet mora da ima kadrove jer svaki Univerzitet i fakultet nisu samo zgrade i laboratorije, već pre svega ljudi i kadrovi. Morate da imate obrazovane kadrove koji će biti sposobni da obrazuju te mlade pametne glave. To je suština. A onda će privreda lako prepoznati takve.

*To znači da ne komuniciraju samo vaši nastavnici međusobno, već i da postoji dobra saradnja sa studentima.

-Svi komuniciraju, jer studenti idu na praksu, tamo se dobro pokažu, oni ih tamo zaposle i traže još. Odu u inostranstvo, odu na univerzitet npr. u Lozanu i tamo se pokažu dobro i onda dođu predstavnici Univerziteta u Lozani traže još. Odu u Sloveniju, pa od tamo dobijemo pismo otvoren konkurs za neograničen broj mašinskih master inženjera, koji mogu da se upišu na doktorske studije u Sloveniji. To znači da su se naši studenti dobro pokazali i na tim raznim univerzitetima i u firmama i kod nas ali i u inostranstvu, i zato od tamo, gde su se oni pokazali, dolaze i traže i diplomirane stručnjake i za druge struke. To se dešava i sa našim najozbiljnijim firmama kao što su NIS-gasprom, ili Srbija-gas ili Etarket, kojima trebaju razni profili inženjera.

*Naša mašinska industrija nije na potrebnom nivou. Šta mislite da bi tu trebalo uraditi?

-Mašinska industrija je upropašćena, to je činjenica, i ima je u tragovima. Nešto se sada obnavlja, i stvaraju se nova mala preduzeća i neka koja su u propadnju, država pokušava da zaustavi to propadanje i da u toj reorganizaciji napravi nešto drugo i naravno da su tu potrebni mašinski inženjeri. Jedno vreme nisu uopšte bili potrebni. I onda deca nisu ni htela da studiraju mašinstvo, a mali broj koji je završio odlazio je po svetu. A oni koji su bili u toj propaloj privredi, ti su ostali. Sada se javio problem jer nam se javljaju firme, traže dobre, savremene mašinske inženjere, a ti dobri su otišli u inostranstvo. Preduzeća su došla u situaciju da stipendiraju kvalitetne mlade ljude da bi obezbedila dobre inženjere. Sada je i kod nas potraga, ili raste potreba za diplomiranim mašinskim inženjerima. Da ne kažem da je trenutno raspisan konkurs u Nemačkoj za 10.000 mašinskih inženjera. Znači, nema ozbiljnog razvoja bez inženjera.

*Zemlje EU i SAD otvaraju vrata našim stručnjacima. Da li to znači da ćemo mi u Srbiji ostati bez najboljih inženjera?

-To je tačno, ali ja se nadam, Bosh otvara firmu u Pećincima, Vegstler - Majer u Zrenjaninu otvara još jednu firmu, i tu trebaju stručnjaci mašinci i sa industrijskog inženjerstva koji se bave automatizacijom, jer neće sve raditi radnici. Biće tu i robota i razne automatizacije i trebaće sada Bosh-u u Pećincima svi profili inženjera, i mašinci i elektroinženjeri, i inženjeri računarstva, inženjeri industrijskog inženjerstva i onda će trebati menadžeri i inženjeri menadžmenta koje mi školujemo, i razni drugi. U Indiji smo otvorili odeljenje, jer sada privreda traži i to ne samo tamo. Oni koji su diplomirali elektrotehniku i računarstvo, i svi oni koji su softverski, informatički, programerski dobro obrazovani, se traže na sve strane. Mi ne možemo da naškolujemo toliko inženjera koliko oni traže. Ako postanemo kandidati za EU, ja se nadam da će bit još više investicija. Predstavnici inostranih kompanija prvo dođu kod nas i postavljaju pitanje kakvu imamo kadrovsku strukturu i koliko trenutno školujemo studenata na koje oni mogu da računaju.

*Da li to znači da firme same traže od vas stručnjake?

-Da. Firme dolaze kod nas, traže i iskazuju sada svoje potrebe za inženjerima.

*FTN je ove godine dobio brojna priznanja, kako profesori tako i pojedinci. Koje su nagrade najupečatljivije bile ove godine?

-Teško mi je prisjetiti se svih nagrada, ali imamo u FTN novinama zabeleženo, da je prof. dr Livija Cvetičanin je dobila nagradu kao najcitiraniji naučnik u Srbiji. Naši studenti su osvojili nagrade na takmičenjima u području softvera, robotike, automatizacije, naši mladi istraživači su u SAD su studenti sa termoprocesne tehnike su osvojili drugo mesto u svetu vezano za područje energijske efikasnosti. Ja sam dobio zlatnu medalju u Beču na jednoj međunarodnoj konferenciji koja traje već 22 godine.

*Očigledno je da sistem rada na FTN odlično funkcioniše. Šta je potrebno uraditi da bi bilo tako?

-Jako je važno imati tim koji vodi takvu jednu ustanovu. Ne kažem da nije važan i pojedinac, ali tim je najvažniji. Ja mislim da smo mi uspjeli zahvaljujući tome što smo na čelu Fakulteta imali tim koji je uživao autoritet, jer je tim znao kuda vodi ovaj Fakultet. Imali smo jasnu viziju i misiju i ciljeve. I to je najvažnije za svaki sistem da ima jasno definisanu viziju, a naša vizija je visoko mesto u društvu najboljih. Uveli smo sistem kvaliteta po evropskim standardima, jasno definisali kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve, i svake godine ocenjujemo šta smo uradili, planiramo narednu godinu. Jako je važno stalno biti u trendu, aktuelan i imati tim koji ima snagu da motiviše ceo kolektiv. Može tim da radi, ali ako nije motivisan ceo kolektiv u jednom pravcu i nije stvorio klimu koja je radna, ali takva da se svi članovi osećaju važni i da u svakom članu prepoznate njegov potencijal i mobilišete ga da da svoj puni doprinos, onda niste ostvarili pravi efekat. Mislim da je to ustvari i naš najveći uspeh, da smo stvorili uslove da se svako ovde oseća važnim, i da svako doprinosi u skladu sa svojim mogućnostima. A treba otkriti šta je to skriveno u čoveku, gde može dati najveći doprinos, jer nismo svi isti.

*Vi ste lider među liderima. Vaše kolege kažu da ste izuzetno vedan čovek, da radite i za vikend. Otkuda u vama ta energija, da li je to dobro društvo da vas nosi ili nešto drugo?

-Jako je važan lični primer. Ako neko ko vodi firmu ne pokazuje ličnim primerom da treba ozbiljno raditi, onda neće ni drugi raditi. Nisam ja radio zbog drugih. Ja to radim zato što sam takav, valjda sam takav rođen. Ne mogu da zamislim život, a da ne radim. Ja moram uvek nešto da radim. Možda su za to krivi moji roditelji koji su me budili u četiri sata ujutru, u seljačkoj kući, da pre škole još nešto uradim, da namirim stoku. U skladu sa svojim mogućnostima, dobijao sam sve više obaveza u kući i školu završavao, ali uvek sam nešto radio i terao druge da rade.

*Pa i za zaposlene na FTN ne važi onaj stereotip o Srbima da baš ne vole da rade?

-Ne, ovde to nije slučaj. Svi smo stekli radne navike, stvorili takvu klimu da mora da se radi i svi žele da rade, svi su susretljivi i dolaze srećni na posao. Govorim to za nastavni kadar, o zaposlene, ali i studente. Želimo da se i studenti oseća važnim članovima našeg kolektiva. On su, ustvari, najvažniji, jer mi smo tu i zbog studenata, i zbog naučnih projekata, i zbog privrede. Imamo puno zadataka koje moramo da obavimo, pa čak i oni koji nemaju radne navike, kada uđe u sistem u kome se radi, moraju da rade. Nemaju ni svi Nemci radne navike, ali kada uđu u sistem onda rade. Tamo kažu da su naši radnici najbolji. Naravno, kada je sistem takav. I u ovom našem sistemu se tako radi. Svi znaju da radno vreme počinje u 7 h, a već u 7,15 h čitav kolegijum ima redovan, svakodnevni radni dogovor uz kafu. Meni prebacuju malo i kažu da sam

bio u Nemačkoj i da sam preslikao nemačku školu. Možda i jeste tako. Tamo sam proveo više od tri godine. To je verovatno imalo uticaja, ali najvažnije je ono što čovek ponese iz porodice. Ako od detinjstva naučiš šta je važno, od čega se živi, onda to mora da izađe na dobro. Samo takve osobine dovele su nas na visoko mesto u društvu najboljih, u svetu, ne samo ovde u Srbiji-zaključio je prof. dr Ilija Ćosić.